

Милош МИЛИШИЋ

УВЕЖБАВАЊЕ СТИЛА

Душан Стојић, „РАСПОРЕД ЧАСОВА“, „Слово“, „ККК“,
Краљево, 1988.

Двадесетак година „чекамо“ прву књигу песама Жичанина Душана Стојића. Толико је, отприлике, прошло од како се овај песник, музичар и новинар, дакле личност разноврсних назора, огласио у, тада утледном, књижевном листу „Октобар“. За све то време Стојић је радове објављивао спорадично, најављујући свој првенац. Крајем прошле године одштампана је његова збирка песама „Распоред часова“, у издању одашње ГИТРО „Слово“ и краљевачког Књижевног клуба.

Четрдесетак ових песама смештено је у пет поетских целина, циклуса, са заједничким наднасловом — „Збирка мултимедијалних огледа“ што за читаоца нема никакво значење, нити битније одређује садржај. Ово нису „огласи“, понајмање „мултимедијални“, већ књига тврде грађе, занимљивих поетских излета, разноврсних мотива и сумњивог распореда радова. Уз извесна стилска дописивања, о чему ћемо на крају, књига има све особине доброг поетског штива.

„Ова књига није књига
ове песме нису песме
оне су утваре
муцави самогласници проклетства...“

(„Препорука“)

Овом најавом и „стрепњом“ Стојић започиње свој „Распоред часова“. Иако се такве оцене могу изрећи за већи број почетника, Стојићева књига, који је добро испекао занат, нити је муцава, нити почетничка. Песник у добром броју песама успешно обрађује различите, углавном савремене мотиве, тако да се слободно може рећи да је она, књига, мотивски веома разноврсна, вртава чак. У овим песмама, „белога стиха“, нема салонских пренемагања, тачније, аутор је оштар, прецизан, конкретан, понегде сувопаран, али углавном тлагољив и распричан, са финим осећањем мере за ритам.

Ови радови, поред несумњивог талента, упорности и рада, показују још једну врлину свога аутора. Иако „давно мртав“, како у једној песми каже, песник је начитан и обавештен. У његовим песмама: шекспировске дилеме, „матори педери“, нјујоршке авеније, балкански мрак... Свему овоме песник даје призив универзалности, савременог бивствовања у коме свако од нас проналази, препознаје своје проклетство живљења.

„Висок сам свега свега 175
то није довољно

потребни су високи снажни
играчи
за сваку линију
који гину
на први знак..."

(„Плеј оф“)

Иронија и метафора главно су песнички „оруђе“. Овуда не блескају моћна осећања, одмах препознатљива слика. До ње се долази упорним ишчитавањем, па ће ово штиво највише одговарати љубопитљивом и радозналном читаоцу.

Оно што фали, боље речено смета овој књизи, јесте извесна стилска неуједначеност. Три, а делимично и четврти циклус, имају препознатљиву и добро одмерену мотивску одређеност, док пети, „Проналазак Жигче“, иначе најлирскији пасаж, у књигу је неселективно убачен. Бујица лирике одједном је, без икакве најаве, преплавила дотадашњу књишку „тврдокорност“ и умало разлокала темеље ове песничке куле.

КАФКИЈАНСКА ТЕСКОБА

Богдан Мрвош, „ПИСМА У НИШТА“, „Српска читаоница и књижница, Ириг“, Нови Сад, 1989.

После четири књиге песама и једног превода („Напредовање стила“ Леонарда Коена), Богдан Мрвош је написао и недавно објавио прву књигу прозе. Новосадска „Српска читаоница и књижница, Ириг“ штампала је Мрвошева „Писма у ништа“, збирку прозних радова кратке форме. Ова, но љубиме, невелика књига садржи четири књишке целине: „Мајстор случај“, „Бајка о поразу“, „Школа цинизма“, „Мemento“. Размишљања, узпредне белешке, слутње... сачињавају садржину ових „Писама“, отпављених у нитдину, или, како аутор каже, „у ништа“.

„Проза је уметност старца“, рекао је једном Џон Апдајк. Ово размишљање чувеног америчког романописца није ипорда, већ одређеница да је за овај књижевни род потребно знање, искуство, обавештеност, концентрација. Или: „Проза се не пише из малог прста“, записао је Мирко Ковач у „Европској трулежи“. Прозаисти је, дакле, потребно време, догађај, живот. Богдан Мрвош има поприлично стваралачко и животно искуство. Стрпљиво је бележио снове и дешавања и, попут својих књижевних узора и претходника (Кафка, Чехов, Борхес), исписао и прибележио разговор са самим собом. Он се, писац, у најбољој варијанти елиптичног, андрићевског приповедања суочио са суштином проклетства које се зове — задат живот. Одмерено, смирено и језгровито Мрвош бележи успутне догађаје, злоде из аутобуса, сусрете, сопствене море. Све ово, међутим, употребљено је тек као полазиште каснијој вивисекцији сопственог и друштвеног живота. Са лакоћом писац досеже животне истине. Доминира мотив кафкијанске тескобе. Човека степњена сопственим немирима, стрепњама, страховима. Због тога, уосталом, своја „Писма“ Мрвош, попут пуковника који „нема“ коме да пише, неупућује никоме, до себи, односно читаоцу.

„Писма у ништа“ или разговор са сопственим ЈА јесте књига стилски дотерана и уједначена. Чита се са лакоћом и има „несрећу“ да је написана после Андрићевих „Знакова крај пута“. Упркос томе, засигурно ће имати своје читаоце и место у српској прози.